

شاخص‌های تشخیصی آزمون‌های روانشناسی

تألیف:

دکتر محمد کاظم عاطف وحید

روانشناس بالینی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران

دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان

محبوبه دادفر

دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی

دانشگاه علوم پزشکی ایران - پردیس بین‌المللی

بهر حسین کولیوند

رئیس سازمان امداد و نجات هلال احمر

و معاون مرکز تحقیقات علوم اعصاب شفا

دکتر هادی کاظمی

عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

و رئیس مرکز تحقیقات علوم اعصاب شفا

مهرزاد

۱۳۹۳ شمسی

عنوان و نام پدیدآور	شاخص های تشخیصی از من هانی روانشناسی تألیف محبوبه دادفر... او دیگران آیه سفارش بیمارستان فوق تخصصی خاتم الانبیا (ع)، مرکز تحقیقات علوم اعصاب شفاء
مشخصات نشر	تهران: میرماه، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۴۸ ص: مصور (بخشی رنگی).
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۳۳-۰۹۲-۴ ریال: ۱۱۷۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیها
موضوع	روان شناسی -- آزمون ها
موضوع	آزمون اندریخت موضوع
موضوع	کودکان -- آزمون اندریخت
موضوع	آزمون رور شخ
شناسه افزوده	دادفر، محبوبه، ۱۳۴۶ -
شناسه افزوده	بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی خاتم الانبیا، (ص)
شناسه افزوده	بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی خاتم الانبیا، (ص)، مرکز تحقیقات علوم اعصاب شفاء
رده بندی کنگره	BF۱۷۶/س۲ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	۱۵۰/۲۸۷
سماره کتابشناسی ملی	۳۶۵۳۵۳۹

شاخص‌های تشخیصی آزمون‌های روانشناسی

تألیف: محبوبه دادفر، دکتر محمد کاظم عاظم وحید، دکتر هادی کاظمی، بیرحسین کولیوند

ناشر: میرماه

گرافیک جلد و متن: مهدیه ناظم زاده

لیتوگرافی و چاپ: قائم چاپ جوربند

صحافی: عطف

نوبت و سال انتشار: نخست/ ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۷۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۳-۰۹۲-۴

تمام حقوق اثر برای مرکز تحقیقات علوم اعصاب شما محفوظ است.

خیابان ولیعصر ۱۵۱ - خیابان رشید یاسمی - بیمارستان فوق تخصصی خاتم الانبیاء

تلفن: ۸۸۸۸۴۰۴۰

انتشارات میرماه: تجربی، درآشپ، خیابان شهید رضایی، کوی شهید مرتضی عباسی، پلاک ۳، واحد ۲

تلفن: ۲۲۷۲۲۹۰۱-۴ و ۲۴۷۵۹۲۰۳-۴ فاکس: ۲۲۷۱۹۵۲۳

پیشگفتار

طی دهه ۱۹۵۰، آزمون‌های روانشناسی به دو دسته عینی (objective) و فرافکن (projective) طبقه‌بندی شدند. مقیاس هوشی و کسلر، پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا (MMPI)، پرسشنامه بالینی چند محوری میلون (MCMI)، آزمون اندر یافت موضوع بزرگسالان (TAT) و آزمون رورشاخ (Rorschach) از معروف‌ترین و پرکاربردترین آزمون‌های هوشی، عینی و فرافکن می‌باشند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که در میان رده‌بندی ۳۰ آزمون متداول انجام شده در محیط‌های بیمارستانی، آزمون رورشاخ در رده چهارم و TAT در رده پنجم قرار دارند. برخی از شاخص‌های رورشاخ برای مقاصد پژوهشی از روایی کافی برخوردار بوده و متخصصان بالینی مجرب می‌توانند از این آزمون به عنوان شاخص مستقیم سبک شناختی و سازمان ادراکی و یا به صورت یک مصاحبه ساخت یافته استفاده کنند (آناستازی، ۱۳۶۴). نتایج یک پژوهش در مورد مقایسه بازده تشخیصی آزمون‌های MMPI، MCMI و رورشاخ نشان داد که هر سه آزمون به تشخیص افسردگی دارای حساسیت هستند ولی آزمون‌های MMPI و MCMI نرخ بالاتری از خطای مثبت را نسبت به آزمون رورشاخ نشان دادند. همچنین آزمون رورشاخ حساسیت بیشتری به تشخیص اختلال‌های روانپریشی دارد (گاتلن، ۱۹۹۶). میر و آرچر (۲۰۰۱) در یک پژوهش فراتحلیلی گزارش دادند که آزمون رورشاخ می‌تواند یافته‌های معتبرتری ولی نه مانند ضرایب اعتباری که از آزمون‌های MMPI و هوشی به دست می‌آید، ارائه دهد.

تمایز افراد بیمار از سالم بوسیله روش‌هایی که از آن به عنوان آزمون‌های روانی شناخته می‌شوند در روانشناسی و روانپزشکی گسترش فراوانی یافته است. توجه پژوهشگران نسبت به درمان موجب شده است که آنها به دنبال ابزارهای دقیقی برای تشخیص اختلال‌های روانی باشند (عاطف وحید، ۱۳۸۴، ۱۳۸۹، دادفر، دادفر، عشایری، عاطف وحید، کاظمی و کولیوند، ۱۳۹۳). ارزیابی بالقوه کارایی یک آزمون باید با داده‌های متعددی شامل مصاحبه، مشاهده، گزارش‌های شخصی و سایر آزمون‌های روانشناسی ترکیب و یکپارچه گردد، زیرا هیچ آزمونی آنقدر گسترده نیست که همه چیز را مورد بررسی قرار دهد. هر یک از

آزمون‌ها ابعاد متفاوتی را مورد سنجش قرار می‌دهند و ترکیب آزمون‌های متفاوت روانشناسی، اطلاعات گسترده‌تر و جامع‌تری را برای ارزیابی کلی شخص فراهم می‌نماید (عاطف وحید، ۱۳۹۱، دادفر، بیرشک و کولیوند، ۱۳۹۲).

به نظر می‌رسد ترکیب یکی از مقیاس‌های هوشی و کسلر، آزمون‌های رورشاخ، MMPI و MCMI، هسته اصلی مراحل ارزیابی یک شخص را تشکیل می‌دهد زیرا این آزمون‌ها دارای بنیان تجربی محکمی هستند و اطلاعات با ارزش و مهمی را در باره یک شخص ارائه می‌دهند (عاطف وحید، ۱۳۹۱، ۱۳۸۹، همتی، دژکام، دلاور، عاطف وحید و همکاران، ۱۳۹۲).

سنجش و ارزیابی روانشناختی موجب می‌شود که روان‌شناسان بالینی، درباره نقاط قوت و ضعف مراجعین، چگونگی و چرایی پیدایش مشکل و وضعیت کنونی آنها، تدابیر و روش‌های درمانی و پیش‌آگهی درمان، اطلاعات مفیدی را کسب نمایند. هدف نهایی سنجش روانی، فراهم کردن اطلاعات مناسب برای تشخیص اختلال و اتخاذ بهترین تصمیم در مورد فرایند درمان است. یک روانشناس بالینی جهت تصمیم‌گیری برای استفاده از آزمون‌ها، ابتدا باید بررسی کند آیا عملکرد بالقوه آزمون‌های روانشناسی مناسب و مربوط به اهداف ارزیابی هست یا خیر و نیز آیا در بهبود شرایط مراجع و حل مشکلات وی کمک کننده هست یا خیر (عاطف وحید و دادفر، ۱۳۹۳). با توجه به کاربرد فراوان آزمون‌های روانی در روانشناسی و روانپزشکی، شناخت صحیح مفاهیم مربوط به ارزیابی و سنجش آزمون‌های روانی و شاخص‌های تشخیصی آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. کتاب حاضر با تاکید بر آزمون‌های فرافکن TAT و رورشاخ در این راستا نگاشته شده است.

مؤلفین

۱۳۹۳ شمسی

فهرست

۱۳	آزمون اندریافت موضوع بزرگسالان (TAT) (Thematic Apperception Test).....
۱۳	مفاهیم نظری پایه.....
۱۳	اندریافت.....
۱۵	ادراک شناختی خالص و سایر جنبه‌های بین محرک و پاسخ.....
۱۶	رفتار بیانگر.....
۱۷	فرا فکن از دیدگاه شناختی.....
۱۸	جنبه‌های ساختاری اندریافت.....
۱۸	فلسفه استفاده از آزمون‌های فرا فکن.....
۲۲	فرآیند "تشخیص" به وسیله روش‌های مختلف فرا فکنی.....
۲۳	توصیف کارت‌های TAT.....
۳۲	تفسیر.....
۳۴	تفسیر بر اساس سیستم بلاک.....
۳۵	کارکردهای ایگو، یکپارچگی قهرمان.....
۳۸	شیوه‌های ارزیابی کنش‌های ایگو.....
۴۰	آزمون اندریافت کودکان (CAT) Children's Apperception Test.....
۴۱	توصیف کارت‌های CAT.....
۴۵	آزمون رورشاخ.....
۴۷	کارت‌های رورشاخ.....
۵۸	سمبل‌های استفاده شده برای کدگذاری محل پاسخ در آزمون رورشاخ.....
۶۰	کیفیت رشدی در آزمون رورشاخ.....
۶۱	تعیین کننده‌ها.....
۶۶	رنگ‌های الوان.....
۶۹	رنگ‌های غیرالوان.....
۶۹	سایه روشن - زمینه (بافت).....
۶۹	سایه روشن - دورنما (عمق).....

۶۹	سایه روشن - پراکندگی (پخش شدگی نور).....
۷۰	فرم - بعد (عمق).....
۷۰	جفت‌ها و انعکاس‌ها.....
۷۰	محتوی پاسخ.....
۷۴	کدگذاری محتوای چند گانه.....
۷۵	محتوای غیر معمول.....
۷۶	پاسخ‌های رایج.....
۷۷	فعالیت سازمانی.....
۷۹	نمره‌های ویژه.....
۷۹	تمایز بین سطوح ۱ و ۲.....
۷۹	۱- بیان غیر عادی یا غیر معمول.....
۷۹	الف - بیان انحرافی.....
۸۱	ب - ترکیب‌های نامناسب.....
۸۲	ج - منطق نامناسب یا اوتیستیک.....
۸۳	تکرار پاسخ و عدم موفقیت در یکپارچه‌سازی اجزاء.....
۸۳	الف - تمایل به تکرار.....
۸۴	ب - افسانه‌سازی.....
۸۴	خصوصیات ویژه محتوای پاسخ‌ها.....
۸۴	۱- پاسخ‌های انتزاعی.....
۸۵	۲- اعمال خشونت‌آمیز.....
۸۵	۳- رفتارهای همکاری.....
۸۶	۴- محتوای بیمارگونه.....
۸۶	پاسخ‌های شخصی شده.....
۸۷	پدیده رنگ (فرافکنی رنگ).....
۸۸	نمونه پاسخ‌ها به آزمون رورشاخ و علامت‌های آن برای نمره گذاری.....
۹۶	نمونه پاسخ در مراحل تداعی آزاد و واریسی در آزمون رورشاخ.....
۱۰۱	توان تمایز شرایط عاطفی مختلف با آزمون رورشاخ.....
۱۱۱	شاخص‌های ویژه در آزمون رورشاخ.....

۱۱۱	شاخص نقص کنار آمدن (CDD)
۱۱۲	شاخص گوش به زنگ بودن (HVI)
۱۱۴	استراتژی های جستجوی تفسیری بر اساس متغیرهای کلیدی در آزمون رورشاخ
۱۱۵	استراتژی های جستجوی تفسیری بر اساس متغیرهای ثالث کلیدی در آزمون رورشاخ
۱۱۶	شاخص های تشخیصی برخی از اختلال های روانی در آزمون های روانشناسی
۱۱۶	اسکیزوفرنیا
۱۲۰	افسردگی
۱۲۳	مانیا
۱۲۵	اضطراب
۱۲۷	وسواس
۱۲۹	شاخص های تشخیصی اختلال های شخصیت در آزمون های روانشناسی
۱۲۹	اختلال شخصیت پارانوئید
۱۳۰	اختلال شخصیت اسکیزوئید
۱۳۱	اختلال شخصیت اسکیزوتایپال
۱۳۱	اختلال شخصیت نمایشی
۱۳۲	اختلال شخصیت خودشیفته
۱۳۳	اختلال شخصیت ضد اجتماعی
۱۳۵	اختلال شخصیت مرزی
۱۳۶	اختلال شخصیت اجتنابی
۱۳۷	اختلال شخصیت وابسته
۱۳۸	اختلال شخصیت وسواسی - جبری
۱۳۹	اختلال شخصیت منفعل - مهاجم (منفی گرا)
۱۴۰	اختلال شخصیت آزارگر
۱۴۲	منابع